

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/586/2014
Identifikačné číslo spisu: 5112208267
Dátum vydania rozhodnutia: 25.01.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:5112208267.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a členov senátu JUDr. Heleny Haukvitzovej a JUDr. Mariána Sluka, PhD., v spore žalobcu Ing. U. W., bývajúceho v S., zastúpeného JUDr. Jozefom Polákom, advokátom v Dolnom Kubíne, Radlinského 1718 proti žalovanému Katastrálny úrad Žilina, Hollého 7, Žilina IČO : 37808095, o určenie neplatnosti skončenia štátnozamestnaneckého pomeru, vedenou na Okresnom súde Žilina pod sp.zn. 7 Cpr 1/2012, v konaní o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 29. júla 2014 sp.zn. 5 CoPr 2/2014, takto

rozhodol:

Napadnutý rozsudok zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina rozsudkom (v poradí druhým) z 27. novembra 2013 č.k. 7 Cpr 1/2012-159 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal, aby súd určil, že skončenie štátnozamestnaneckého pomeru odvolaním, ktoré uskutočnil žalovaný podaním zo dňa 10. januára 2012, je neplatné a súčasne sa žalobca domáhal nároku na náhradu mzdy od 5. marca 2012 až do času, kedy mu žalovaný umožní pokračovať v práci. Žalobca sa domáhal určenia neplatnosti odvolania z funkcie riaditeľa Správy katastra z dôvodu neurčitosti tohto právneho úkonu, nakoľko v písomnom podaní neboli uvedené dôvody odvolania a súčasne z neho nevyplývalo, že bolo aplikované ustanovenie § 37 zákona o štátnej službe. Ďalším dôvodom bolo podľa žalobcu aj porušenie zásady rovnakého zaobchádzania, ktorá mala byť porušená z dôvodu, že proti žalobcovi začalo trestné stíhanie. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že štátnozamestnanecký pomer žalobcu ako osobitnej kategórie štátneho zamestnanca podľa § 6 ods. 6 zákona o štátnej službe v dočasnej štátnej službe založený jeho vymenovaním podľa § 16a ods. 4 katastrálneho zákona a ktorý nebol založený služobnou zmluvou, a teda ani nekončí spôsobmi, ktorými možno skončiť štátnozamestnanecký pomer založený služobnou zmluvou a na ktorého podľa § 6 ods. 10 sa zákon o štátnej službe vzťahuje v obmedzenom rozsahu, skončil podľa § 52 ods. 2 zákona o štátnej službe na základe zákona, a to dňom odvolania z funkcie 10. januára 2012. Skončenie štátnozamestnaneckého pomeru štátneho zamestnanca vo verejnej funkcii alebo štátneho zamestnanca vo funkcii štatutárneho orgánu vymenovaného podľa osobitného predpisu, ktorý je v dočasnej štátnej službe, je špecifickým spôsobom uplynutia dočasnej štátnej služby. Pokiaľ žalobca uvádzal, že bola

porušená zásada rovnakého zaobchádzania pri skončení jeho štátnozamestnaneckého pomeru, v žalobnom petíte túto skutočnosť nepožadoval, a pri dokazovaní skutkového stavu, takéto tvrdenia nepreukázal. Subjektívny názor žalobcu na diskrimináciu jeho osoby nebol dôvodom na prijatie záveru, že vo vzťahu k nemu mohlo dôjsť k diskriminačnému postupu a preto bolo jeho odvolanie z funkcie neplatné. Podľa názoru súdu, nedodržanie zásady rovnakého zaobchádzania ani nespôsobuje neplatnosť právneho úkonu, takéto následky antidiskriminačný zákon a ani zákon o štátnej službe neupravuje. Žalovanému trovy konania nepriznal.

2. Krajský súd v Žiline rozsudkom z 29. júla 2014 sp.zn. 5 CoPr 2/2014 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, žalovanému nepriznal náhradu trov odvolacieho konania a proti svojmu rozhodnutiu pripustil dovolanie. Vzhľadom k tomu, že v intenciách zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu zo dňa 30. apríla 2013 sp.zn. 5 CoPr 1/2013, v ktorom uložil súdu prvej inštancie, aby vyhodnotil dôkazy a tieto odôvodnil z pohľadu § 37 ods. 4 zákona o štátnej službe, ako aj ustanovenia § 16a ods. 4 katastrálneho zákona, pričom mu vytkol, že sa nevenoval dostatočne otázke, či v danom prípade došlo alebo nedošlo k diskriminácii vo vzťahu k žalobcovi a súd prvej inštancie tieto okruhy skutkových i právnych skutočností podrobne odôvodnil, sa v plnom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku. Odvolací súd proti svojmu potvrdzujúcemu rozsudku pripustil dovolanie v súlade s § 238 ods. 3 O.s.p. (Občiansky súdny poriadok, zákon č. 99/1963 Zb., účinný do 30. júna 2016, ďalej len O.s.p.), pretože mal za to že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Otázku zásadného právneho významu odvolací súd vzhliadol v tom, či štátnozamestnanecký pomer žalobcu, v tomto prípade ako osobitnej kategórie štátneho zamestnanca, podľa 6 ods. 6 zákona o štátnej službe v dočasnej štátnej službe založený jeho vymenovaním podľa § 16a ods. 4 katastrálneho zákona a ktorý nebol založený služobnou zmluvou, môže byť ukončený odvolaním z funkcie bez uvedenia akéhokoľvek dôvodu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorý ho žiadal zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie. Uviedol, že prípustnosť dovolania je v predmetnej veci daná okrem dôvodu uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p. aj s poukazom na § 237 písm. f/ O.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Mal za to, že konanie bolo postihnuté i inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a toto rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 O.s.p.). Výtýkal odvolaciu súdu nesprávny výklad zákona o štátnej službe v kontexte ustanovení katastrálneho zákona. Vymenovanie, ako aj odvolanie z funkcie riaditeľa správy katastra, primárne upravené zákonom č. 162/1995 Z.z. Vymenovaním sa založil štátnozamestnanecký pomer žalobcu ako riaditeľa správy katastra, a teda na účely zákona o štátnej službe bol štátnym zamestnancom podľa § 6 ods. 6 zákona o štátnej službe. Odvolací súd hodnotil odvolanie z funkcie len z hľadiska katastrálneho zákona, avšak opomenul vyhodnotenie jeho súladu s ustanoveniami zákona o štátnej službe. V žiadnom z ustanovení zákona o štátnej službe nie je uvedené, že práve na štátnozamestnanecký pomer založený v zmysle § 16a ods. 4 katastrálneho zákona sa nevzťahuje § 37 zákona o štátnej službe. Štátnozamestnanecký pomer žalobcu, v tomto prípade ako osobitnej kategórie štátneho zamestnanca, podľa § 6 ods. 6 zákona o štátnej službe v dočasnej štátnej službe založený jeho vymenovaním podľa § 16a ods. 4 katastrálneho zákona, ktorý nebol založený služobnou zmluvou, nemohol byť ukončený odvolaním z funkcie bez uvedenia akéhokoľvek dôvodu, nakoľko na štátnozamestnanecký pomer žalobcu sa v plnom rozsahu vzťahoval zákon č. 400/2009 Z.z. o štátnej službe. Žalobca uviedol, že ak súdy obhajovali právo prednostu odvolať riaditeľa správy katastra len podľa zákona č. 162/1995 Z.z., takýto záver zo strany súdov je jednostranný a v rozpore s § 4 ods. 1 zákona o štátnej službe, a to zaobchádzať so štátnymi zamestnancami v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania. Žalobca zotrval na svojich vyjadreniach ohľadom porušenia zásady rovnakého zaobchádzania. Mal za to, že ak orgán verejnej moci využije svoje zákonné oprávnenie odvolať určitú osobu z funkcie, nesie dôkazné bremeno ohľadom skutočnosti, že voči tejto osobe neporušil zákaz diskriminácie, a teda že ju neodvolal z funkcie napríklad pre odlišné politické presvedčenie, či z iného neprípustného dôvodu. Na prenesenie dôkazného bremena podľa § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona stačí, ak ten, kto tvrdí, že bol diskriminovaný, uvedie skutočnosti, z ktorých možno dôvodne usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo. Pri odvolaní z funkcie bez uvedenia dôvodu je skutočnosť odôvodňujúca prenos dôkazného bremena daná už zo samotnej povahy veci, pretože je nanajvýš podozrivé, ak orgán verejnej moci zatajuje dôvody svojho konania. Jediným spôsobom, ktorým môže orgán verejnej správy zabezpečiť preukázateľnosť dodržania zásady zákazu diskriminácie pri odvolávaní určitej osoby z

funkcie a tým aj ústavnosť a zákonnosť svojho postupu, je podľa žalobcu, jednoznačné uvedenie dôvodov takéhoto rozhodnutia.

4. Žalovaný sa k dovolaniu, ktoré mu bolo riadne doručené 21. novembra 2014 nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“, „dovolací súd“) ako súd dovolací [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), skúmal prípustnosť a dôvodnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP).

6. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t.j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 CSP (na základe ktorého právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované), a procesnú prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle ustanovení § 236, § 237 ods. 1 a § 238 O.s.p.

7. Žalobca dovolaním napadol potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, súčasťou ktorého bolo vo výroku pripustené dovolanie, a preto podľa § 238 ods. 3 O.s.p., bolo proti takémuto rozsudku dovolanie prípustné.

8. S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., ktoré ukladalo dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to strana namietala alebo nie) najvyšší súd sa zaoberal v prvom rade otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia bolo dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nebol predmet konania významný; ak bolo konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., bolo možné ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým inak bolo dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. ale nebol významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim bolo, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

9. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumel taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení strany sporu, ktoré mu poskytoval Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. išlo najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. mali strany súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - viď napríklad právo strany vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerat' do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

10. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len ESĽP) vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančínková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel ESĽP k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k

porušení práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

11. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že dňa 6. marca 2014 bolo doručené súdu prvej inštancie vyjadrenie žalovanej k odvolaniu žalobcu (č.l. 197 spisu), pričom v spise sa nenachádza žiadna zmienka (úprava pre kanceláriu) o tom, že toto vyjadrenie bolo doručené žalobcovi, ktorý podal odvolanie, aby mohol na skutočnosti v ňom uvedené prípadne reagovať. Vyjadrenie žalovanej k odvolaniu žalobcu bolo formulované ako právna a skutková argumentácia a žalobcovi mala byť preto daná možnosť oboznámiť sa s týmto vyjadrením. V danom prípade táto možnosť nebola žalobcovi vytvorená, preto je namieste záver, že mu tým bola odňatá možnosť pred súdom konať (obdobne napr. v rozhodnutiach najvyššieho súdu 5 Cdo 69/2014, 3 Cdo 484/2014 a iné.)

12. Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. (v znení účinnom ku dňu rozhodovania odvolacieho súdu) na pojednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadil predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie ak a/ bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, a bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, c/ išlo o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, d/ to vyžadoval dôležitý verejný záujem. Podľa § 214 ods. 2 O.s.p., ale v ostatných prípadoch (než boli uvedené v § 214 ods. 1 O.s.p.) mohol dovolací súd rozhodnúť aj bez nariadenia odvolacieho pojednávania.

13. V predmetnej veci sa na základe usmernenia v zrušujúcom znesení odvolacieho súdu (uznesenie Krajského súdu v Žiline zo dňa 30. apríla 2013 sp.zn. 5 CoPr 1/2013) zaoberal súd prvej inštancie žalobou aj z hľadiska (ne)porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, keď tak súd prvej inštancie ako aj súd dovolací v dovolaní napadnutom rozsudku, zhodne uviedli, že nebolo preukázané diskriminačné konanie. Rozhodujúci v tomto prípade je predmet sporu aj z tohto hľadiska, i keď žalobca primárne uplatňoval neplatnosť skončenie štátnozamestnaneckého pomeru. Z prípadov uvedených v § 214 ods. 1 O.s.p. išlo o konanie vo veci porušenia zásady rovnakého zaobchádzania (§ 214 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) a preto boli dané zákonné predpoklady pojednania odvolania žalobcu proti prvostupňovému rozhodnutiu na odvolacom pojednaní. Na tomto mieste dovolací súd uvádza, že oznámenie o čase a mieste vyhlásenia rozsudku nie je totožné s povinnosťou súdu v zákonne uvedených konaniach nariadiť odvolacie pojednávanie. Už samotný procesný postup súdu vo vzťahu k právam strán sporu bol odlišný v tom, že nariadenie pojednávania a predvolanie naň (§ 115 O.s.p.) so sebou prinášalo okrem stanovenia termínu, procesnú lehotu (nie kratšiu ako päť dní) počas ktorej sa mohla strana sporu pripraviť na argumentáciu pred dovolacím súdom, a to aj na základe vyjadrenia protistrany k odvolaniu, čo však nebolo v predmetnej veci žalobcovi umožnené, ako dovolací súd uvádza vyššie. Práve charakter konania uvedeného v § 214 ods. 1 písm. c/ O.s.p. na seba nadväzoval v konkrétnom vyjadrení možnosti strany v odvolacom konaní osobne vystúpiť. Bolo to jeho procesným právom a preto porušenie tohto práva zásadne na seba viazalo procesné pochybenie konajúceho súdu, majúce potom dopad v odňatí prístupu k súdu.

14. Z obsahu spisu (č.l. 200, 201 spisu) dovolací súd zistil, že dovolací súd nenariadil vo veci odvolacie pojednávanie, ale len na základe pokynu predsedu senátu zo 14. júla 2014 bolo na úradnej tabuli Krajského súdu v Žiline dňa 15. júla 2014 vyvesené oznámenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku bez nariadenia ústneho pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p. v právnej veci strán sporu s tým, že dovolací súd vyhlási dovolací rozsudok dňa 29. júla 2014 o 12,20 hod v budove Krajského súdu v Žiline v miestnosti č.10.

15. Vzhľadom na uvedené, postupom odvolacieho súdu, ktorý vo veci rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania, napriek tomu, že mu to vzhľadom na charakter konania, ukladal Občiansky súdny poriadok, bola dovolateľovi aj týmto odňatá možnosť pred súdom konať.

16. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolací súd zaťažil konanie vadami, pre ktoré je dovolanie žalobcu opodstatnené (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.). So zreteľom na (procesný) dôvod zrušenia napadnutého rozsudku nezaoberal sa opodstatnenosťou argumentácie dovolateľa, že v konaní došlo k procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a ani otázkou, vyslovenou dovolacím súdom v pripustenom dovolaní podľa § 238 ods. 3 O. s.p.

17. Najvyšší súd preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP.).

18. O trovách i dovolacieho konania rozhodne dovolací súd postupom podľa § 453 ods. 3 CSP.

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.